

Lech Krzyżaniak, Michał Kobusiewicz

Kadero

Informator Archeologiczny : badania 16, 323-324

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

antykowego. Nie ulega natomiast wątpliwości, że wiąże się on z penetracją łowców rosyjskich /zapewne Pomorzan z nad Morza Białego/ na terenach arktycznych. Świadczy o tym obecność krzyży prawosławnych w wyposażeniu grobowym. Można przypuszczać, że ramy chronologiczne badanego kompleksu cmentarniczego mieszczą się w granicach XVIII - 1 połowa XIX wieku.

S U D A N

KAIRRO

Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze we współpracy z Muzeum Archeologicznym w Poznaniu

Ekspedycją kierował doc.dr hab. Lech Krzyżaniak z MAP /autor sprawozdania/, w badaniach wziął także udział doc.dr hab. Michał Kobusiewicz z Zakładu Archeologii Wielkopolski IHKM PAN w Poznaniu. Finansowała Stacja AS w Kairze. Dziełwały sezon badań. Osada i cmentarzisko neolityczne oraz cmentarzisko meroickie.

Kontynuowano badania cmentarzyska neolitycznego /około 4500 p.n.e./, usytuowanego pomiędzy północną a południową częścią osady. W toku poprzednich kampanii odkryto tam już kilkanaście pochówków. Ogółem wyeksplorowano 142 m² stanowiska.

W wykopie sondażowym o długości 56 m i 2-4 m szerokości, biegnącym przez pagórek-stanowisko, odkryto 7 grobów /nr 55-61/ zawierających szkielety ludzkie ułożone w pozycji z nogami silnie podkurczonymi, na boku. 4 groby zawierały wyposażenie. W dwu przypadkach były to tylko fragmenty jednego naczynia ceramicznego, w innym był nim rozcieracz do żaren. Jeden z grobów zawierał wyposażenie unikatowe w neolicie sudańskim. Było nim: kilka naczyń "stożowych" zachowanych we fragmentach, surowiec kamienny w postaci dwu otoczków czertowych, kamienne ostrze siekiery, ostrze z czertu, głowica buławy z porfiru, grudki malachitu, 2 bransolety wykonane z par kłów hipopotama, pojedynczy kieł hipopotama, diadem składający się z perforowanych muszelek z Łorza Czerwonego oraz 2 grupy zbrojników półksiężycowatych z czertu; te ostatnie znaleziska pełniły funkcję grotów strzał, o czym wyraźnie świadczą kształt resztek żywicy zachowanej na ich powierzchni. Poza wykopem, na silnie zerodowanej powierzchni pagórka, wyeksplorowano także inny, zniszczony grób /nr 62/, nie zawierający wyposażenia.

Wyposażenie grobowe i inne szczegóły obrządku pogrzebowego dowodzą chronologii neolitycznej odkrytych grobów. I tak np. ceramika grobowa podobna jest do ceramiki "stołowej" z lokalnej osady, badanej w toku kilku sezonów. Nadal obserwować można wyraźną koncentrację pochówków na obrzeżach północnej i południowej części osady, przy czym nie występuje one w centralnej partii pagórka pozabawionej pozostałości osadniczych, którą próbuje się interpretować jako neolityczny kraal dla bydła w porze deszczowej.

W celu zdobycia materiałów do studiów nad geomorfologią stanowiska wykopano 6 innych sondaży, usytuowanych na osi N-S pagórka i nie zawierających materiału kulturowego.

STARA DONGOLA

Miasto średniowieczne VIII-XVII w. Śródziemnomorskiej UW

Polska Stacja Archeologii
w Kairze

Badania prowadził zespół pod kierownictwem dr Stefana Jakobielskiego /Zakład Archeologii Śródziemnomorskiej PAN/; dr Włodzimierz Godlewski /Muzeum Narodowe w Warszawie/, dr Małgorzata Martens-Czarnecka /ZAS PAN/, dr inż.-arch. Stanisław Kędeksza /Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze/, Karel Innebec /Uniwersytet w Leidzie - Holandia/ oraz inspektor Sudańskiej Służby Starożytności, Dżamal K. Idris. Finansowała: Polska Stacja Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kairze. Szesnasty sezon badań: luty-marzec 1982.

Badania wykopaliskowe i prace dokumentacyjne obejmowały 4 stanowiska w obrębie obszaru miejskiego Starej Dongoli:

1. Kościół na planie Krzyża. W 1982 roku wznowiono eksploatację tej budowli, monumentalnej ruiny kościoła o charakterze mauzoleum wzniesionego na planie centralnym. Jest to największy dotychczas znany obiekt sakralny /około 40 x 45 m/ odkryty w Nubii. Poprzednie badania części wschodniej i środkowej kościoła miały miejsce w latach 1969-1974. W obecnej kampanii odsłonięto i udokumentowano południowo-zachodnią część budowli z głównym wejściem /zaopatrzonym niegdyś w dwu-skrzydłowe drzwi/ prowadzącym od południa poprzez dostawiony westybul /interpretowany dotychczas jako wieża/. Szczegółowa analiza kontekstu archeologicznego pozwoliła na przesunięcie datowania